

NOVO MESTO, 24. APRILA 1953

STEV. 16.

LETO IV.

TEHNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

Članki in izdajatelj: Okrajni odbori OF Črnomelj, Kočevje in Novo mesto — Izdaja vsak petek — Odgovorni urednik Tone Gošnjak — Uredništvo in uprava: Novo mesto — Cesta komandanta Staneta 25 — Poštni predal 33 — Telefon uredništva in uprave 127 — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181 — Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 125 din. Tisk tiskarna "Ljudske pravice" v Ljubljani

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

Pozdrav IV. kongresu Osvobodilne fronte Slovenije!

Socializem-neodvisnost in enotnost države-demokratizem

politični pogoj za članstvo v Socialistični zvezi delovnega ljudstva

Dvanajst let poteka, odkar so naši delovni ljudje prvič zvedeli za Osvobodilno fronto, odkar so se začeli množično včlanjevati v njene vrste. To včlanjevanje ni potekalo s podpisnimi polami ali z javnim glasovanjem. Slo je tiho od ust do ust, od srca do srca, toda držalo je bolj kot sto podpisov in slovesnih izjav. V OF se je naše ljudstvo vpisalo v času, ko je skoraj vsa Evropa ječala in trepetala pred fašističnim škornjem, ko se je na Dolenjskem postavljalo na tisoče našopirjenih in odšavljenih laških oficirjev s tolpmi črnosrajčnikov in trumami neboljnih lutk v vojaških uniformah kraljevske vojske, v času, ko so se nemški in italijanski okupatorji kot »večni zavezniki« po-gajali, čigava bo šentjernejska dolina, ko so se hudo razočarani Kočevjarji za-

čeli pripravljati na odhod v »veliki raj« in so po njihovem več kot 600 let starem imetju že segali krepilji vatičanske Emone.

Na Dolenjskem je našla OF takoj v začetku veliko gorečih pristašev, ki so z vsem srcem sledili njenemu klicu. Od članstva in borbe za cilje OF jih ni od-

ska tribuna, v kateri se bodo menjala in izkristalizirala mnenja graditeljev socialistične družbe, kjer se bodo reševala vsa vprašanja, idejno politična, kulturno-prosvetna in gospodarska. Iz vrst SZDL naj prihajajo pobude za vse, kar naši delovni ljudje delajo in morajo delati za dosego višje življenjske ravni.

mi. Dolgotrajna, vztrajna in težka borba najširših množic in najnaprednejših ljudi vseh narodov Jugoslavije je kronana z uspehom Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije, ki se je razvila iz Ljudske fronte, katere sestavni del je bila OF Slovenije, predstavlja utelešeno bratstvo in enotnost enakopravnih narodov Jugoslavije. Boj za neodvisnost skupne države in enotnost delovnih ljudi Jugoslavije je zmagovalo zaključen. Iz vojne za osvoboditev države od fašističnih okupatorjev je izšla Ljudska fronta, množična enotna politična organizacija, s svojim najbolj organiziranim in najbolj borbenim jedrom, Komunistično partijo, zedinjena in prekaljena. Vsi povojni uspehi doseganega socialističnega razvoja, zavest pripadnikov OF, da je treba socializem in demokracijo nadalje izgrajevati, pa so privedli do nove oblike politične organizacije — Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Zato pozdravlja delovno ljudstvo Dolenjske IV. kongres OF Slovenije in preimenovanje Fronte v Socialistično zvezo delovnega ljudstva. V njenih vrstah bo kakor doslej vlagalo vse svoje sile za zmago socializma in demokracije, za svobodno in neodvisno socialistično domovino.

»Slovenske ljudske množice, ki so se zbrale v Osvobodilni fronti, so skupno z ljudskimi množicami vse Jugoslavije sledile pozivu Komunistične partije, pozivu tovariša Tita. S silo gigantne je slovensko ljudstvo na ta poziv preokrenilo tradicionalni tok slovenske zgodovine. Nekaj mesecev po ustanovitvi OF so že zagrmeli na naših tleh prve partizanske puške. Zatreli je in iz dneva v dan vse mogočnejše plamtela ljudska vstaja. Oborožena vstaja slovenskega ljudstva je neusmiljeno pokopala podlo tradicijo tiste nacionalne politike, ki so jo dotlej kot edino zveličavno uganjali slovenski vladajoči razredi. Nič več prosjačenja za drobtinice, lom z nacionalnim zatiranjem in slehernim imperialističnim sistemom na naših tleh, osvoboditev in združitve vseh Slovencev na temelju samoodločbe in lastne državnosti v svobodni in ljudskodemokratski Jugoslaviji bratskih narodov! Tak je bil program Osvobodilne fronte in za uresničitev tega programa je pod vodstvom Komunistične partije in tovariša Tita plamtela ljudska vstaja ramo ob rami z vstajo drugih jugoslovanskih narodov.«

BORIS KIDRIČ

Od tedna do tedna

Velik del politične in diplomatske dejavnosti v svetu je še vedno v znamenju kombinacij »nove« kremelske politike. V Pan Mun Jomju v redu in brez izgredov zamenjajo skupine bolnih in ranjenih ujetnikov, kar pomeni dober uvod v sobotni ponovni začetek pogajanj za premirje. Ob korejskem prapranju se je doslej še najbolj konkretno izkazal delni obrat na bolje od oseh tistih pričakovanj, ki so jih mnogi prenapelo zastavili ob »mirovni ofenzivi« Malenkova. Toda razveseljivo so glasje, ki so ga dosegle ose članice OZN v Generalni skupščini ob sprejetju brazilske resolucije o Koreji, vendarle odpira nova upanja, da bi še druga pereča mednarodna vprašanja spravili na bolj spravljivo pot.

Mnogim še nejasnim kremelskim nagibom sta v preteklem tednu postavila nekaj vprašanj predsednik ZDA Eisenhower in britanski ministrski predsednik Churchill. Njuna govora sta imela precejšen odmev v svetu, čeprav zlasti Eisenhowerju ponekod očitajo, da je za zdaj postavil preveč zahtev in mogoče ne bi že v začetku kazalo preveč zapreti morebitne dobre volje, ki se poraja ob sedanjem pomladanskem mirovnem brstenju. V zadnjem času prihaja ose bolj do snubljenj in pripravljanj raznih konferenc, ki naj bi se jih udeležili zastopniki štirih velesil. Zdaj se tu, zdaj tam pojavi bolj ali manj prikrito vabilo, Churchill pa je precej določeno povedal, da bi rad v osebnem pomenku spoznal Malenkova. Drugo je sededa vprašanje, kaj naj svet pričakuje od takega sestanka štirih velesil, zlasti še, ker se s tem v zvezi vedno pojavi tudi misel o razdelitvi interesnih sfer. Jasno je, da bi kovanje dobička na račun malih držav ose prej kot koristilo splošnim interesom miru in napredku. O tem so povedale že precej odločnih besed zastopnice malih držav v Združenih narodih.

Od diplomatskih sestankov, ki jim v svetu pripisujejo precej pomena, je treba omeniti skorajšnje srečanje zunanjih ministrov zahodnih držav, ki se bodo zbrali na Atlantskem zasedanju v Parizu. Poleg vprašanj zahodnoevropske obrambe in evropske armade, kar je doslej rodilo več težav kot pa uspehov, bo posebno važno, kako bodo zunanji ministri precenili splošno mednarodno situacijo. Stališče, ki ga bo zastopal novi zunanji minister ZDA Dulles, bo najbrž razkrilo karte, ki jih Amerika v zadnjem času obrača bolj na Daljni ozhod kot pa v Evropo. Toda dve pomembni evropski vprašanji bosta vendarle pritegnili posebno pozornost: Nemčija in Avstrija.

Zahodnonemški kancler Adenauer, ki se je pred kratkim vrnil iz Washingtona, je zelo samozavestno ocenil svoje potovanje kot velik uspeh, na katerem bo skušal kovati dobičke pri bližnjih nemških parlamentarnih političarjih. Zahodnonemški tisk s precejšnjim poudarkom oznanja, da so se ameriški voditelji z Adenauerjem sporazumeli, da ne žele nikakega sporazuma z Mosko na račun Nemčije. Uradno sporočilo ob zaključku Adenauerjevega obiska v Washingtonu pravi namreč, naj Sovjetska zveza dokaže svoja rodoljubna prizadevanja s tem, da bo dopustila svobodno politiko v vsej Nemčiji, torej tudi v svoji coni. Kasneje je tako stališče potrdil tudi Eisenhower v svojem govoru, ko je poznal Mosko, da je med drugim dolžna za prekinitev hladne vojne med Vzhodom in Zahodom pristati na združitve Nemčije s svobodno izvoljeno vlado, na sporazum o državni pogodbi z Avstrijo in ustanovitve enotne Evrope. Ob teh pogojih je zelo kočljivo napovedati, kako se bo Kremelj odločil za nemško vprašanje, saj se je doslej odločno otepal takim načrtom in zdaj se tudi Eisenhowerju ni odgovoril, ali je kakor koli spremenil svoja gledišča.

»...Napravili in dosegli smo mnogo, imamo pa tudi še mnogo napraviti in doseči. Razen tega smo morali obvladati mnoge težave in mnoge sovražne napade. Pa tudi sedaj se nam ni treba variti z nobenimi utvarami, da ne bo v bodoče takih ali sličnih težav, takih in hujših sovražnih napadov. Vse to bomo lahko obvladali — z enotnostjo svojih vrst in z vztrajnostjo v našem boju in v naših prizadevanjih.

Da živimo danes v svobodi in polagamo z navdušenjem in z novim revolucionarnim gibanjem temelje dejanski socialistični družbi; da se veselimo ustvarjalnega poleta milijonov naših delovnih ljudi, ki je ponovno zajel vso našo državo; da ponovno oživljamo pri delovnih ljudeh vero, da socializem in osebna svoboda ne samo da nista antipoda, temveč da drug brez drugega ne moreta obstajati; da imamo priliko pokazati, da je vrednost, ki jo ustvarja svobodni človek v svobodnem ustvarjalnem delu, neprimerno večja kakor tista, ki jo more dati suženj najemniškega dela; da kot borec za socializem in kot ljudje, ki hočejo dobro svojem ljudstvu in vsemu delovnemu človeštvu, svobodno dihamo na svobodnih tleh — za vse to se imamo zahvaliti dejstvu, da smo v odločilnem trenutku, ko nas je tuji osvajač pod lažnivo socialistično zastavo hotel vreti na kolena, ostali enotni ter odločni in čvrsti na nogah, se imamo zahvaliti neomejeni podpori našega herojskega ljudstva, odločni politiki njegovega vodstva; se imamo zahvaliti neuničljivemu borbenemu duhu Komunistične partije in Ljudske fronte; se moramo zahvaliti onemu, ki je bil v tistem trenutku zgled ter odločnosti in zvestobe svojem delavskemu razredu in svojem ljudstvu, ki je dosledno in odločno stal na čelu našega boja — tovarišu Titu.

S tovarišem Titom na čelu našega boja za socializem in neodvisnost države, čvrsto združeni v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije — bomo tudi v bodoče ostali zmagovalci ter bomo napravili svojo državo srečnejšo in bomo prispevali tudi svoj delež k miru in napredku človeštva.

EDVARD KARDELJ

(v poročilu na IV. kongresu Ljudske fronte)

vrnilo besnenje okupatorja, ki je s pomočjo bednih izdajalcev našega naroda vihtel krvavi bič nad poštenimi ljudmi, jih izganjal iz domov v mrka taborišča, jih pobijal, ropal in jim požigal domove. Za cilje OF, ki so bili živ odraz stoletnih težav vsega slovenskega naroda, se pristaši Fronte na Dolenjskem niso obotavljali pred nobeno žrtvijo. Nekdaj skromna in pohlevna Dolenjska je postala, organizirana v OF, najbolj nevaren predel za okupatorja in domače izdajalce. Vsi, ki so bili iskreni pristaši OF, so našli med Dolenjci najboljše zaveznike. Mnoga takrat sklenjena poznanstva in v trpljenju ter krvi skovana prijateljstva še danes drže, čeprav je tu in tam kakšna lepa obluba tudi že tonila v pozabo. Čeprav se Dolenjska čuti sedaj nekoliko pozabljena, je vendar danes še prav tako partizanska in frontovska kot je bila med vojno.

Ko so desetisoči članov OF v novomeškem, črnomaljskem in kočevskem okraju izbirali kandidate za IV. kongres OF, so se spominjali vseh podrobnosti iz let NOV in velikih dejanj iz nadvse bogatega udejstvovanja OF v dvanajstih letih njenega obstoja. Hkrati pa so izrazili željo, da bi ta naša vseljudska organizacija postala pod novim imenom in v novih razmerah še širša, še globlja. Postala naj bi vsesplošna politična družbena organizacija, v kateri bo mesto za vse delovne ljudi, ki zavestno grade lepšo bodočnost na demokratično socialistični osnovi. Naj postane splošna ljud-

Dolenjski frontovci predlagajo, da naj postane Fronta pod novim imenom matična organizacija vsega družbenega življenja na vsaj in v mestu z najširšim delokrogom. Skratka, postane naj borbeno organizacija proti vsem reakcionarnim naziranjem, napakam, nesocialističnim odklonom, proti vsem zaviralcem napredka, ki se pojavljajo v tej ali oni obliki — postane naj resnična šola socialističnega človeka.

Dvanajst glavni, revolucionarnih let ustvarjanja in naporov OF je za na-

Poleg članov Glavnega odbora OF Slovenije bodo zastopali Dolenjsko na kongresu naslednji izvoljeni delegati:

Okraj Črnomelj:

Ivan Urh, Anton Muc in Ivanka Šavor, občina Metlika; Tone Kralj, obč. Gradac; Bojan Fabjan, Marjan Skrbinšek, Adam Ostojic in Karel Jerman, občina Črnomelj; Stane Zula, Dragatuš; Jure Prebilih, Predgrad; Alojz Škedenj in Anton Sever, Semič; Rade Vrličnik, Adlešič, in Franc Kajin, Vinica.

Okraj Kočevje:

Janez Pirnat, Mozelj; Janez Gorše, Dolenja vas; Vlado Žagar, Trava; Dušan Kavčič, Dobropolje; Dane Samsa, Sodražica; Tone Ožbolt, Osilnica; Milan Česarek in Jože Ančik, Ribnica; Zvone Tuskar, Kočevska Reka; Jože Znidaršič, Andrej Pirnat, Franc Korelec in Ma-

rija Pirnat, Kočevje; Ivan Bucik in Branko Golobčič, Velike Lašče; Ivan Bambič, Loški potok; Leopold Majetič, Kostel.

Okraj Novo mesto:

Tone Počrvina, Mimi Udovič in Jovo Cvetojevič, Novo mesto; Jože Gosenca, Dvor; Alojz Orel, Zagradec; Stane Medved, Trška gora; Franc Jarc, Žužembek; Jože Rakoše, Brusnice; Ludvik Slak, Dobrič; Minka Dragan in Jože Klopčar, Gotna vas; Ludvik Golob, Mirna; Vilko Videčnik, Mokronog; Franc Šiško, Mirna peč; Zvone Suštaršič, Strazja; Stane Somrak, Prečna; Karel Ribič, Trebelno; Ivan Pirnat, Šmarjeta; Francica Slak, Trebnje; Jože Rojc, Hinje; Janez Piškur, Veliki Gaber; Viktor Zupančič, Dolenjske Toplice; Stane Hladin, Šentjernej; Ciril Bukovec, Velika Loka; Franc Gričar, Rakovnik, in Karel Taborski, Škocjan.

29. oktober naj bi postal občinski praznik Novega mesta

Katarinin trg bo preimenovan v »Trg Borisa Kidriča-Petra Kalana«. — Tovarišema Francetu Rozmanu-Stanetu in Borisu Kidriču-Petru bodo v Novem mestu postavili spomenika

Na letnem občnem zboru Zveze borcev Novega mesta so pretekli teden člani pregledali dosedanje delo organizacije in ugotovili, da je bilo preteklo leto plodno in zadovoljivo. V začetku občnega zbora so delegati z enomnimim molkom počastili spomin umrlega heroja Borisa Kidriča, naker je podal politično poročilo Bogdan Vrančič, o delu MO ZB pa je poročal predsednik Janez Zupančič.

V živahem razpravljanju, ki je sledilo poročilu, so navzoči delegati razpravljali predvsem o določitvi občinskega praznika Novega mesta, o prostoru, kjer naj bi stali spomeniki, spominske plošče itd. Na predlog tov. profe-

sorja Janka Jarca so se delegati odločili predlagati ljudskemu odboru mestne občine, naj bi bil občinski praznik Novega mesta 29. oktober. Na ta dan je bil leta 1941 organiziran napad na nemško postojanko v Bučki. V tem napadu so sodelovali borci iz Novega mesta in Dolenjske, vodil pa jih je Novomeščan tovariš Niko Šilih, ki je bil takrat tudi ranjen.

Vprašanje, kje naj bi postavili spomenika »Talec in »Pesem svobode«, je živo zanimalo vse delegate. Po daljšem razpravljanju so se zedinili s predlogom, naj stoji oba spomenika v območju trga okoli obnovljene Kresije. Na mestu, kjer stoji sedaj trafika, bo stal eden obeh spomenikov, drugi pa na vogalu sedanjega Katarininega trga. Pod arkadami obnovljene Kresije bo vzidana velika spominska plošča z imeni vseh Novomeščanov, ki so padli v zadnji vojni.

Enodušno je bil sprejet sklep, da naj se sedanji Katarinin trg preimenuje v »Trg Borisa Kidriča — Petra Kalana«. Trg meji na cesto komandanta Staneta in bo tudi na ta način Novo mesto še poznam rodovom ohranilo trajen spomin na komandanta in komisarja Glavnega štaba Slovenije. Da pa bo partizansko Novo mesto še bolj počastilo spomin na nesmrtna junaka naše revolucije, bo Zveza borcev poskrbela za izdelavo doprskih kipov Staneta in Petra Kalana, ki naj bi stala na vidnem mestu ob cesti in na trgu z njunimi imeni.

Delegati so zahtevali, da je treba na mestu, kjer je prej stala bivša Mramorjeva hiša, ponovno vzidati spominsko ploščo z napisom, da je bila na tem mestu hiša, kjer je bil prvi sestanek OF v Novem mestu. Na stavbi Doma JLA — bivšem Sokolskem domu —, kjer je bila že leta 1938 ilegalna tiskarna in je delala tam vse do leta 1941, bo prav tako treba vzidati spominsko ploščo. Na Brodu, kjer stoji na bunkerju partizanski top, je prav tako potrebna plošča z

napisom, da je bil top postavljen v proslavo 10-letnice ustanovitve prvih slovenskih brigad.

Za izdelavo in vzidavo spominskih plošč bodo odgovarjali terenski odbori Zveze borcev. Prvi teren je prevzel v svojo skrb ureditev kleti v Bevcovi hiši, kjer so bili zaprti talci. Popravili bodo tudi ploščo na steni te hiše, ker doslej ni imela pravilnega napisu. Pri Kosirjevi hiši, kjer so Nemci obešali naše ljudi, bodo uredili ograjo in vzidali spominsko ploščo.

V novi odbor MO ZB je bilo izvoljenih 11 članov, poleg njih pa tudi delegati za okrajno skupščino ZB. — Ob zaključku so delegati dodelili dosedanje mu blaginju tov. Valentinu Hladniku za njegovo požrtvovalno delo 5000 dinarjev. Tov. Hladnik pa je denar takoj poklonil MO ZB kot svoj prispevek za postavitev spomenika. Za plemenito dejanje, ki je vredno vsega posnemanja, se mu MO ZB toplo zahvaljuje!

Da bo obširno delo, ki si ga je zamislila organizacija ZB našega mesta v resnici tudi opravljeno, bo potrebna pomoč vseh članov ZB in vsega prebivalstva Novega mesta. Spomin padlih borcev in talcev moramo počastiti s tem, da jim postavimo dostojne spomenike. Potrebna bodo precejšnja finančna sredstva, pa tudi protovoljno delo. Novomeščani — imejmo odprte roke in srce, kakor smo jih imeli v najtežjih časih med vojno. Vsak naj po svoji moči prispeva delež k dostojni počastitvi spomina vseh, ki so darovali svoje življenje za svobodo domovine.

Vremenska napoved

za čas od 23. aprila do 3. maja

Do konca tedna bo lepo vreme. V začetku prihodnjega tedna eden ali dva deževna dneva, nato do konca meseca lepo vreme. V prvih dneh maja nestalno s pogostimi padavinami.

Zelenega Jurija vodijo v Metliko (Iz filma »Pomlad v Beli krajini«)

TAKA »DEMOKRACIJA« JE NEVARNA za splošno kmetijsko zadrugo v Trebnjem

Splošna kmetijska zadruga v Trebnjem ima s svojim izredno močnim kmetijsko gospodarskim zaledjem lepe pogoje za razvoj. V zadnjem času tudi dobro napreduje in širi svojo dejavnost. Doseženi uspehi vedno bolj privlačujejo poštene kmetovalce, ki vidijo v zadrugi svoj gospodarski napredek. Uspehi zadruge pa bodo v oči vse nasprotnike, zlasti pa spekulante, ki se zato skušajo vrniti v zadrugo oziroma v njeno vodstvo. Tako lahko razdelimo udeležence letošnjega občnega zbora, katerega so se udeležili v zelo velikem številu, na tri skupine: poštene zadržnike, ki jih zanimajo doseženi uspehi in delo zadruge, na skupino članov, ki se zanimajo za dobiček in njegovo razdelitev ter na tretjo skupino, ki se zanima predvsem za vodstvo zadruge.

Izkazani čisti dobiček za lani v znesku 2.600.000 din priča o dobrem poslovanju in pravilnem vodenju zadruge. Posebno delaven je bil živinorejski odtok. Lepo število goveje živine je bilo sprejeto v rodovnik, kupili pa so tudi plemenske bika za ekonomijo v Trebnjem in Jezeru. Stanje na ekonomijah se je popravilo. Dobro napreduje tudi strojni odtok. Kupili so več kmetijskih strojev, med njimi motorno škroplilnico za sadno drevje in krompir, sejalnik za žito, traktor z vsemi strojnimi priključki pa bo prav gotovo v korist vsem zadrugnikom. Upravni odbor je sklenil, da naj vse kupcijske posle opravijo sami uslužbenci brez prekupčevalcev. Posameznikom pa uspeh trebanjske zadruge pod vodstvom dosedanjega upravnega odbora prav gotovo ni bil všeč. Zato so se zavzeli, da izrinejo iz odbora delavne zadržnike.

Potek volitev je bil dokaj čuden. Člani zadruge so predlagali v upravni

odbor poštene in delovne kmete, tričlanska kandidacijska komisija pa je odločila drugače. Izločila je predlagane kandidate in na njihovo mesto predlagala tudi dva člana iz svoje komisije! Se pravi, člani komisije so predlagali sami sebe proti volji zadržnikov. Med člani komisije, ki so se predlagali v upravni odbor, je tudi Ivan Jutraž iz Trebnjega, ki prav gotovo nima nobene legitimacije za člana upravnega odbora kmetijske zadruge.

Ker je večina zadržnikov zapustila občni zbor še pred volitvami, so predlagatelji s svojo listo uspehi. Tako so prišli v upravni odbor med drugimi poleg že omenjenega Ivana Jutraža iz Trebnjega še stari nasprotniki naše družbene stvarnosti Korbar s Pljuske, Franc Zupančič z Jezera in drugi.

Zakaj si je Ivan Jutraž tako prizadeval, da pride v upravni odbor, je sam pokazal na občnem zboru, ko je predlagal, da se ekonomija v Trebnjem razpusti. Jutraž si je namreč med vojnjo nagrabil veliko denarja, ko je prevažal razno blago s lastnim avtomobilom ter prekupčeval v času, ko so naši ljudje krvaveli in so gorele neštet domaćije zaveznice Slovencev. Po vojni je kupil od Pehanija v Trebnjem posestvo, hišo in gospodarsko poslopje. Ta kupčija mu ni uspela, ker ni dobil dovoljenja za prepis. Če se omenimo, da se je za nakup tega posestva zanimala tudi kmetijska zadruga za svojo ekonomijo, potem nam je popolnoma razumljivo Jutražovo potegovanje za likvidacijo ekonomije. S takimi težnjami je prihajal na dan Jutraž že na lanskem občnem zboru, kar mu pa takrat ni uspelo. Sedanjí upravni odbor, sestavljen iz takih ljudi kot Jutraž, je baje že sklenil, da se ekonomija opusti.

Korbar s Pljuske pa je uspel priti v upravni odbor samo zato, ker so iz občnega zbora odšli pred volitvami drugi člani, ki vedo za njegovo sovražno delovanje med vojno, kar je razvidno tudi iz sodnih zapiskov. Njemu podoben je tudi Franc Zupančič z Jezera, ki je bil med vojno zvest sodelavec bele garde, po vojni pa je bil zapleten v skrivanje vojnega zločinca. Zaradi zločinov med NOV mu je bilo posestvo zaplenjeno, pozneje pa je ne vemo po čigavi zaslugi prišel za upravnika svojega bivšega posestva, ki je sedaj zadruga ekonomija. Temu bi seveda zelo godilo, da bi se ekonomija uknila, ker računa, da bi potem dobil posestvo nazaj. Zadržnih volitev v ljudske odbore se ni udeležil, čeprav so bile volitve v njegovi hiši!

Doklej bodo poštene zadržniki v

Trebnjem, člani Socialistične zveze delovnih ljudi, zlasti pa komunisti mirno gledali, da jim taki tipi rinejo v zadrugo z določenim spekulantskim namenom? Ali je bistvo naše demokracije v tem, da prepuščamo svobodno delovanje ljudem, ki so nepomirljivi nasprotniki naše družbene ureditve?

Vrnjenci v odboru KZ Trebnje in pa še sedaj nerazčiščeni primanjkljaji iz prejšnjih let, za katere zadržniki dobro vedo, prav gotovo niso v prid krepitvi zadržništva v trebanjskem okolišu!

Novomeščani sprašujejo: kako dolgo še?

V zadnjem času so zbori volivcev v Novem mestu obširno razpravljali o delu mestnih podjetij. Volivci so upravičeno kritizirali slabo poslovanje nekaterih mestnih podjetij. Stramota za bivše podjetje »Remont« je n. pr. žalostno dejstvo, da letos na mnogih lani obnovljenih in popravljenih stavbah odpadla omet. Naglica pri delu, slaba kakovost, lov za visokimi in popolnoma neupravičenimi dobički, navijanje cen itd. — vse to prav gotovo ni v korist življenjske ravni prebivalcev Novega mesta. Člani Zveze komunistov so na svojih zadnjih sestankih med drugim razpravljali tudi o vprašanju vodilnih uslužbencev nekaterih mestnih podjetij. Pretresanje gospodarskega položaja in vloge mestnih podjetij kaže na to, da bi se dala proizvodna zmogljivost v skrajni vseh podjetjih precej dvigniti, s čimer bi imelo mestno gospodarstvo za svoj razvoj in za ostale potrebe mesta na razpolago več dohodkov kot jih ima zdaj.

Skrb za tak razvoj podjetij v Novem mestu pa leži poleg odgovornosti prizadetih delovnih kolektivov tudi na ljudskem odboru mestne občine. Pojavljajo se glasovi, da je te skrbi premalo, oziroma da doslej ni segla v podjetja tako globoko kot bi to bilo potrebno. Volivci Novega mesta se nadalje sprašujejo, čemu je potrebna tako občutljiva »nepogrešljivost« nekaterih bivših nasprotnikov, ki so medtem zlezli na dokaj odgovorna mesta, izkoriščujoč pri tem našo demokracijo, predvsem pa neubudnost organov ljudske oblasti. Več mesecev že kroji govorice, ki kažejo na nezadovoljstvo prebivalcev Novega mesta, da vodi n. pr. hotel »Kandija« bivši pristaš belogardistov in domobranci Anton Jakše. Mar res ni najti nikogar, ki bi bil za vodstvo takega podjetja bolj zaslužen kot bivši odločen pristaš narodnih izdajalcev in sodelavcev okupatorja? Ljudskemu odboru mestne občine verjetno ni znano, da so se v Jakšetovi gostilni zbirali med okupacijo organizatorji belogardizma, prvaki reakcionarnih skupin, domobranci, Italijani in Nemci. V Jakšetovi gostilni so imeli n. pr. njegovi pristaši in domobranci posebno

OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV SENTJERNEJ
vabi na proslavo

11. OBLETNICE USTANOVITVE GORJANSKEGA BATALJONA

(prvotnega Krškega odreda, kasneje Vzhodno dolnjski odred) vse borce in aktiviste. Posebno vabimo Belokranjce in Zumberčane, predvsem borce Zumberško-prokupskega odreda in XIII. Proletarske brigade. Vabimo tudi vse bivše borce Gorjanskega bataljona, ki so bili kasneje premeščeni v druge enote NOV.

Proslava bo 2. maja dopoldne in popoldne pri Miklavžu na Gorjancih, združena iz velikim partizanskim zborovanjem. Odbori Zveze borcev Dolnjske in Bele krajine naj organizirajo skupne partizanske pohode na Gorjance, kjer bo poskrbljeno tudi za postrežbo! — Občinski odbor Zveze borcev, Sentjernej

sobo, največja, tretja soba, pa je bila rezervirana sploh samo za Nemce. Iz zapisnika seje Socialnega odtoka Legije smrti z dne 3. oktobra 1942 je na primer med drugim razvidno, da je gostilničar Anton Jakše materialno podpiral belo gardo:

...Fantom (legionarjem smrti in belogardistom — op. ured.) primanjkuje perila. G. Bernard in gostilničar Jakše bosta pripravila nekaj perila, ki naj ga gredo iskat dekleta...

Kot »zanesljivemu« belogardističnemu somišljeniku in sodelavcu je bil med vojno Jakšetu vrnjen radijski sprejemnik, saj je bil za okupatorje in domače izdajalce popolnoma zanesljiva oseba. V Jakšetovi gostilni so se vrstili družabni večeri domobrantskih voditeljev, vidnih političnih sodelavcev okupatorja in fašističnih oficirjev. Za take družabne večere, na katere so n. pr. zahajali med drugimi tudi glavar Skubic, komandant Resman, župan dr. Kalan, odvetnik Weble, sodnik Logar, domobranci in nemški oficirji itd., je Jakše pripravil prvovrstno hrano in točil najboljša vina. Skoraj po vsaki akciji so zahajali domobranci na popivanje tudi v Jakšetov lokal v gostilni Fabjan, kjer mu je kupčija odlično cvetela. Po-

zabljen ni med Novomeščani tudi Jakšetova kupčija z Jordanom za trgateg v njegovem vinogradu, ki je ležal na ozemlju, kontroliranem po partizanih. Jordan je najel belogardiste, da so zastražili vinograde in odredil trgateg, iz Sentjerneja pa je poslal celo kolono voznikov, da so vse grozdje zvozili v novomeški kapitelj, kjer je Jakše organiziral stiskanje grozdja, mošt nato vketil v kapiteljsko klet, končno pa prodajal vino v svoji gostilni.

Prištevajo k temu še lažnivo pismo, no izjavo Jakšeta, da je bila Greti Vrhovnik od 15. IX. 1943 do 8. V. 1945 gostilniška pomočnica v njegovi gostilni (ta Jakšetova izjava je Vrhovnikovi poleg »dokumenta« Združenja gostilniških podjetij v Novem mestu od 15. julija 1943, na katerem je poleg podpisov in pečata tudi partizanski pozdrav »Smrt fašizmu — svoboda narodu« — !! — zaradi neubudnosti Gospodarskega sveta pri OLO Novo mesto pripomogel do gostilniške obrti), pa nam bo moralni lik upravnika hotela »Kandija« razodel, čemu ljudje kritizirajo mestno občino, kako dolgo bo take ljudi še trpela na vodilnih mestih svojih podjetij. V imenu bralcev prosimo za javni odgovor.

Divja haika med nakupovalci dviga ceno krompirja

Zadnji teden divja med nakupovalci zadržnega sektorja in raznimi prekupčevalci iz drugih republik prava tekma, kdo bo dražje plačal krompir, da si zagotovi čimvečje količine. Ne zdrava in škodljiva tendenca navijanja cen ne škoduje samo potrošniku, ki mora zaradi nerazodnosti plačevati drago krompir, ampak našemu socialističnemu gospodarstvu sploh. Zaveš, ki so jo pokazali razni nakupovalci, kaže na skrajno nerazodnost in škodljivost. Do sedaj so kmetje radi prodajali krompir po 18 din kilogram in so bili z odkupno ceno zadovoljni, danes pa kmetje krompir že zadržujejo, kar je pač umerno, saj je cena v enem tednu narasla od 18 din na 34 din kilogram!

Tu je odveč vsak komentar! Pa pogledimo, da so nakladali v Velikih Laščah krompir za Beograd, katerega so plačevali po 32 din kg, v Dobropolju in okolici so ga plačevali po 34 din, v Radohovi vasi po 29 din itd. Tu je pet nakupovalcev trčilo skupaj in so brezglavo licitirali in navijali ceno. Človek se vpraša, zakaj? Zanimivo je, da se na terenu pojavljajo razni barantavci, ki izkoriščajo nevednost kmetov in kupujejo od njih krompir po nizkih cenah, nato pa ga prepodajajo.

Tako je tudi s koruzo; spekulanti izrabljajo neubudnost in se okoriščajo na tuj račun. Zameriti pa moramo nekatere kmetijskim zadrugam, ki se ne zanimajo za odkup kmetijskih pridelkov in celo odklanjajo ponudbe. Če jih pa vzamejo, pa zahtevajo od kmeta, da zakupi v njihovi trgovini celotni znesek! Kupnine jim ne izplačajo, kar ustvarja vsekakor nerazpoloženje med kmetovalci. Izgleda, da igra pri nekaterih drugih prvenstveno vlogo »štacuna«, odkup pa jim je postranski stvar. Vsekakor bi bilo priporočljivo, da bi tudi pri odkupu imele zadruge konkurenco. Danes, ko zadruge same brezkonkurenčno nastopajo pri odkupu, ljudje nimajo

takega interesa za prodajo kmečkih pridelkov. Dokler bo med zadržnimi poslododji prevladovala miselnost, da je trgovina glavna panoga in odkup nekaj privreke, bodo na terenu neusmiljeno barantali razni prekupčevalci in navijali cene, saj jih nihče ne bo oviral pri njihovem nečednem delu. S takim početjem, kot je pri krompirju, ustvarjajo navijalci cen, prekupčevalci in slabe KZ pravo gospodarsko anarhijo. Kjer za druge pravilno pojmujejo odkup, prekupčevalci nimajo uspeha. Sl. Hotko

Kmet: »Po 18 din bi ga prodal...«
Združeni prekupčevalci: »Kaj? Po 22 — ne — po 26, — po 30, — po 34 din ti ga plačamo!!«

Slabo zanimanje za strokovno izobrazbo ni v prid dolnjskemu gostinstvu

Nuditi lačnemu okrepčilo, željnemu pijačo in trudnemu oddih in počitek, to je glavna naloga našega gostinstva. Ne bi mogli trditi, da naka gostilna v splošnem tega ne nudi delovnemu človeku (pijače morda še preveč), vendar ta ponudba ali usluga ni na zadostni kulturni višini. Število gostov se je v zadnjih letih močno povečalo, vzporedno s porastom števila gostiln pa ni rastle prizadevanje za boljšo postrežbo, tako domaćino, kot tujcu. Vzrok za to je večinoma glavni: naka stopenj slabe skrbi za čimvečji dobiček ob najmanjšem naporu in premajhno zanimanje za strokovno izpopolnitev v gostinstvu zaposlenega osebja.

V novomeškem okraju je skupno 107 gostilniških obratov in obratov družbene prehrane. To število približno zadostuje za okraj; razen v Suhli krajini (Zužemberku) in v vseh pod Gorjanci (Uršna sela, Podgrad, Dolž) ni mreža gostilniškega poslovanja. Drugo vprašanje je kvaliteta teh obratov. Razen obeh zdravilišč in nekaj gostilniških obratov v Novem mestu in Trebnjem, so gostilniški obrati na naka nizki stopnji slabe skrbi za splošno čistoto in boljšo postrežbo, tujskih nih zelo malo ali nič, pomanjkljiva oprema, nezanimanje za strokovno izpopolnitev in podobno. Po podatkih gostinske zbornice okraja Novo mesto je v gostinstvu zaposlenega osebja komaj 20, s primerno strokovno izobrazbo še manjši je odstotek takih, ki znajo kaj tuj jezik.

Na letni skupščini so delegati okrajne gostinske zbornice novomeškega okraja prešli vsa vprašanja gostinstva. Delo zbornice od ustanovitve je bilo uspešno, še bolj uspešno pa bi bilo, če bi se gostinčev vseh sektorjev držali njenih navodil in sklepov upravnega odbora. Udeležba na tečaju za serviranje, ki ga je v Novem mestu organizirala zbornica, je bila kaj pičila in v glavnem samo iz državne sektorja. Na trimesečni tečaj jim je uspelo poslati komaj dve mladi moči, ki pa sta se pri izpitu dobro odrezali. Gostince motijo tudi različne od-

kupne cene na terenu, ki so res neustojne, zlasti pri vinu, državnega gostinstva, podjetja pa pri tem gnajvi še gotovinski plan. Nekatera gostinska podjetja (kot so na primer v Novem mestu Ferlič, Košak itd.) se tudi otepaajo abonentov na vse načine, čeprav sicer kuhajo za prehodne goste. To so vsi delegati na skupščini ostro obsodili in predlagali proti takim gostinskim obratom ukrepe.

Posebna vprašanja so tujke sobe in postelje. Teh je zelo malo v okraju, razen v obeh zdraviliščih, ki pa so predvsem za stalne goste. V Novem mestu imata oba hotela sicer 35 postelj, kar pa je dostikrat vse premalo za redne prehodne goste. Nujno potrebne bi bile tujke sobe v gostinčevih Osolnik na postaji v Briljini, prav za tiste goste, ki pozno ponoči pridejo z vlakom in jutraj nadaljujejo pot, toda te sobe so že lje časa zasedene in v njih stanujejo delavci »Pionirja«. Vsekakor bi Novo mesto moralo v bližnji bodočnosti dobiti modern hotel z večjim številom tujkiskih sob, garažami in drugimi napravami.

Na skupščini so se razpravljali o spremembah obratovalnega časa za posamezne sektorje in obrate, dalje o nujni izboljšavi postrežbe, izboljšanju lokalov, o številnih neobdavljenih veselicah, ki bi jih kazalo obdavičiti in omejiti, o zaposlitvi osebja v gostinstvu, zlasti pa o potrebi strokovne izobrazbe za zaposlenega osebja. Temu primerno so bili tudi sklepi za bodoče delo. Letos namerjajo v Novem mestu prirediti turistični teden z razstavo. Zbornica ho tudi izdala vodič po Dolnjski z vsemi zgodovinskimi podatki in ostalimi lepotami ter znamenitostmi Dolnjske, s podrobno navedbo gostilni in njihove zmogljivosti. Sprejeli so tudi sklep v rednem in strožjem pregledu vseh lokalov. Na skupščini je bil tudi navošč predsednik republiške gostinske zbornice in zastopnik okrajne zbornice Ljubljana-okolica. Za predsednika novomeške gostinske zbornice je bil ponovno soglasno izvoljen tov. Mihael Granda, upravnik zdravilišča v Dolnjskih Toplicah. Pr.

Franček Sajc:

VATIKAN IN SLOVENC

Slovenci so pripadali okoli 1520 med najizrazitejše krščanske literarne zamudnike v Evropi. Na slinčni stopnji so bile samo skupine brez lastne države: Retoromani od Istre do Svice, Baski, Kelti na otoku Manu, severni in vzhodni Frizi, Finci, Esti, Lotiši, Litvanci, ostanki Prusov, Slovani v Lüneburgu, dolnji in gornji Lužičani, Albanci...

Zamudnikom brez lastne države je bil potreben pritisk novih pobud. A najmočnejša taka pobuda je bila v geslih Luthrove reformacije, ki je gledala na vlogo narodnega jezika v liturgiji in v verskem udejstvovanju povsem drugače, kakor so gledali na ta problem v Rimu. (France Kidrič, Zgodovina slovenskega slovstva, Ljubljana 1929—38, str. 3 in 16.)

V fevdalni družbi so tedaj nastajali novi odnosi, začetki kapitalizma, ki so se začeli sprejemati s fevdalnim sistemom. Glavni zastopnik fevdalne miselnosti in sploh fevdalnega reda pa je bila katoliška Cerkev. Idejno vodstvo papeškega Rima v srednjem veku je temeljilo na velikanski zemljiški posesti, saj je rimska Cerkev imela v svoji lasti vsaj tretjino

zemljišč v takratni katoliški Evropi. Zato je vsaka nova družbena sila morala najprej priti v spopad s katoliško Cerkvijo.

Tako je bilo tudi na Slovenskem, kjer je katoliški duhovnik Primož Trubar s svojimi prijatelji po Luthrovem zgledu širil protestantski nauk. Novo versko gibanje je s svojimi glavnimi predstavniki zraslo iz slovenskega ljudstva in zanj delovalo. Čeprav je bilo versko, vse bolj povezano s plemiči in kmečkimi puntom nenaklonjeno, je za slovenski narodni razvoj velikanskega pomena. Slovenem je 1551. leta dalo prvo knjigo in za njo še mnogo drugih, ustanovilo prvo slovensko tiskarno, v šole uvedlo slovenski jezik, ki ga je uveljavilo tudi v cerkveni pesmi in ga uvedlo v znanstveno obravnavo. Slovenski protestantizem je sicer to ustvaril iz verske vneme, a tudi iz ljubezni do slovenskega ljudstva in njegovega jezika. Hkrati se je zavedal tesne povezanosti Slovencev z ostalimi južnimi Slovani, za katere si je prizadeval organizirati cirilski in glagoljski tisk. Uporaba slovenskega jezika, osramočenega jezika tlačanov, v cerkvi in knjigah ter pre-

bujajoča se zavest o skupnosti Slovencev sta postavili temelje slovenski narodni enotnosti.

Kako vnet je bil Trubar za kulturni dvig zaostalega slovenskega ljudstva, nam živo priča pismo, ki ga je 1565. leta pisal svojemu sodelavcu Adamu Bohoriču. Pismo, odkrito šele lani ob štiriletni prve slovenske knjižice, se med ostalimi glasi:

»Velecenjeni mož! Ne dvomim, da dobro poznaš in neredko obžaluješ nesrečno kulturno zaostalost naše ožje domovine: saj je prava sramota, kako se vsepovsod šopiri zaničevanje do lepih umetnosti in zanemarjanje duhovne izobrazbe. Toda ko bi le vsi, ki to bedno rovtarstvo v resnici občutijo, hoteli združiti z nami svoje želje in gorečnost, svoje misli in delo ter z nami vred napeti vse sile, da mu napravijo konec!« (Cvetnik naše reformacijske misli, 1551—1951, str. 3.)

Naši napredni in nekateri tuji znanstveniki so v svojih knjigah in razpravah ocenili izreden kulturni pomen slovenskih reformatorjev. Njihova zgodovinska zasluga je, da je »naš narod prvič zaživel in dohitel svoje kulturno močnejše sosed«. (dr. Mirko Rupel, Slovenski protestantski pisci, Ljubljana 1934, str. XLV.) Edvard Kardelj pa je v svoji knjigi »Razvoj slovenskega vprašanja« (stran 58) prišel do naslednjega zaključka:

»Protestantska književna akcija je šele omo-

gočila, da je prišla beseda majhnega tlačanskega ljudstva z neznatno plastjo izobrazenstva, ki si je z muko utrla pot k osebnim svobodam, v knjigo in z njo našla pot v duše ljudstva, ga budila k kulturi, mu vlivala ponos in ga obujala k zavestnemu narodnemu življenju. Protestantizma knjiga je odigrala vlogo idejnega organizatorja slovenskega naroda. V tem smislu torej lahko trdimo brez pretiravanja, da so reformacija in kmečki upori položili temeljni kamen slovenskemu narodu.«

Katoliška cerkev na Slovenskem pa je v slovenskih protestantih predvsem gledala verske odpadnike. Trubarja je razglasila za izdajalca katoliškega slovenskega ljudstva, »ker se je katoliški Cerkvi uprl, se odtrgal od Rima in je skušal tudi naše dede od Rima, od katoliške Cerkve odtrgati.« (Mons. dr. Jože Jagodica, Nadškof Jeglič, Celovec 1952, str. 177.) Mons. dr. Josip Turk, profesor cerkvene zgodovine na ljubljanski teološki fakulteti, goreč apostol katoliške akcije in med okupacijo pisec anonimnih belogardističnih pamfletov, je v spomin na štiristoletnico sklicanja tridentinskega koncila o vplivu protestantizma na slovenski narod zapisal:

»Katoliška vera se je med Slovenci utrnila in ohranljiva več stoletij brez nam znane literature. Iz tega sledi, da je ni absolutno nujno potrebovala...

Loški potok

Nad 40 članov lovskih druščin Loški potok, Sodražica in Draga se je oni dan zastonj podilo za volkovi, ki so tudi v našem lovišču že napravili nekaj škode. Mrcine so jo, kot izgleda, prav tik pred pogonom popihale proti Snežniku in je bil trud lovcev in številnih gonjačev brez uspeha.

★

Pododbor Združenja rezervnih oficirjev dosedaj ni pokazal pravega dela. Zato so na obnem zboru sklenili, da bodo letos posvečali več pozornosti praktičnim vajam in pri tem naprosili za pomoč aktivne oficirje bližnjih garnizonov.

★

Zaključni izpiti na tečaju RK, ki ga je ves čas obiskovalo 36 mladink, vabila pa tov. Ivanka Košutnik, so pokazali, da so se dekleta veliko naučila. Znanje jim bo prav gotovo koristilo v vsakdanjem življenju. K. D.

Predgrad ob Kolpi

Že ves čas po vojni nismo imeli s sosedno Hrvaško nobenega vozovnega prometa, ker je bil edini brod pri Blaževčih uničen med vojno. Sedaj so končno zgradili nov brod in ga te dni izročili prometu. S tem je spet po dolgem času omogočen reden promet med sosednima republikama. Nujna potreba po mostu čez Kolpo na tem mestu seveda s tem ne odpade, saj je brod samo za silno prometno sredstvo. Čez Kolpo vse od Broda na Kolpi pa do Vinice ni nobenega mostu!

★

Mladinci predvojaške vzgoje so te dni uspešno zaključili desetdnevne predvojaške vaje. Komandanti so jih pohvalili v disciplini in v znanju. Za zaključek so priredili v zadržnem domu majhno zabavo.

★

Električna luč sveti sedaj že v Predgradu, Starem trgu, deloma pa še v Deskovski vasi in Faki. Večkrat je tok prekinitelj zaradi raznih napak, kar je zelo neprijetno. Podjetje za razdeljevanje električne energije bi moralo nastaviti strokovnega uslužbenca, ki bi take manjše napake takoj popravil, da ne bi bilo treba čakati več dni.

★

Lovska družina v Starem trgu gradi lovsko kočjo na vzhodni hriba Žeželj, ki bo v kratkem dogotovljena. J. Š.

V prepiru ga je mahnil z nožem, da ie bilo po niem

Zeni rudarjev v Sevnici Martina Skobrne in Marija Koprivec, ki stanujeta v isti stanovanjski stavbi rudnika Senovo na Reštanju, sta se lani 20. julija nekaj sprli. V prepir je posegel tudi Rudolf Koprivec in v priložnosti Viktorja Skobrne zmerjal njegovo ženo in jo tudi sunil v prsa, da je padla po tleh. To je Skobrne tako razburilo, da je potegnil žepni nož, ga odprl in z njim sunil Koprivca v vrat. Prizadejal

TAKO PA NE GRE

Franc Khrin iz Dolnje Gradišča pri Sentjerneju, si je domisljal, da mu je posestnik Jože Gorišek dolžan za igranje na harmoniko na veselici elektrifikacijskega odbora, katerega član je bil Gorišek. Ker ni dobil zato nobenega plačila, je neke nedelje popoldne pri cerkvi v Gradišču vzel Goriškovo kolo, ga odpeljal domov, odvil zadnje kolo in ga nato vrnil Gradišču, češ ko boš ti meni plačal, bom jaz tebi vrnil kolo. Na sodišču je trdil, da je vzel kolo zato, ker Gorišek ni hotel z njim govoriti.

Za ta samovoljni poseg po tuji lastnini je senat okrajnega sodišča v Novem mestu prisodil Khrinu 20 dni zapore, plačilo stroškov postopka in 200 din povprečnine, kolo pa so mu že prej odvzeli organi Ljudske milice.

OBVESTILA

Kmetijska zadruga Sentjerne, živinorejski odsek, prireja poleg petih običajnih sejmov še sledeče:

Za vse živino: 9. maja, 6. junija, 4. julija, 1. avgusta, 5. septembra, 3. oktobra, 7. novembra in 5. decembra.

Za prašice: 25. aprila, 23. maja, 20. junija, 18. julija, 19. septembra, 17. oktobra, 21. novembra in 19. decembra.

Prašice bodo dostavljali z avtom zadrugam na dom, odnosno do postaje.

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Obveščamo vse upnike in dolžnike, da je komunalno podjetje občinskega LO Mozolj v Koprivniku s 15. aprilom 1953 stopilo v likvidacijo.

Pozivamo vse upnike in dolžnike, da do 15. maja 1953 predložijo svoje terjatve, oziroma da poravnajo svoje dolgeve. Po tem roku se terjatve ne bodo več upoštevale.

Likvidacijska komisija

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:

Od 24. do 27. aprila: francoska glasbena komedija »V Monte Carlo«.

Od 28. do 30. aprila: angleški film »Za Kylene ni prostora«.

Od 1. do 4. maja: mehiški film »Viva Zapata«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:

25. in 26. aprila: francoski film »V Parizu«.

29. in 30. aprila: italijanski film »Junak cestec«.

Oglasi

Izpuščena je nova avto guma na relaciji proge Zagreb 5.00x16 številka 5719. Vrniti proti nagradi — RUNO, TOVARNA USNJA TRZIC.

IZ NAŠIH KRAJEV

NOVICE IZ TRIBUČ

Zimske mesece smo koristno izrabili za splošno izobrazbo. 16 deklet je uspešno končalo enomesečni gospodinjski tečaj, ki ga je vodila tov. Ivana Medved iz Črnomlja, šest deklet pa je vse nedelje dopoldne redno hodilo v 6 km oddaljeni Črnomelj na tečaj Rdečega križa.

Preko zime nas je tudi večkrat obiskal potujoči kino, sedaj pa je zaradi slabega toka izostal. Zadnjo nedeljo v marcu so gostovali pri nas igralci iz Petrove vasi s Finžgarjevo igro »Veriga«. Zelo smo bili zadovoljni z gostovanjem in si takih želimo še več. Polna dvorana hvaležnega občinstva je dokaz, da si naši ljudje žele kulturnega razvedrila.

Zimo je že pregnala cvetoča pomlad

Iz Gotne vasi

Preteklo nedeljo so imeli invalidi občine Gotna vas sestanek, na katerem so z enominutnim molkom počastili spomin na umrlega tovariša Borisa Kidriča.

Na sestanku so ugotovili žalostno dejstvo, da mnogi člani invalidske organizacije sploh niso člani OF. Niso torej člani tiste množične organizacije, za katero so njihovi svojci dali svoja življenja, oni pa sedaj za njimi prejemajo invalidnino! Zato so sklenili, da bodo vsi brez izjeme postali člani OF, vsi skupaj pa se morajo naročiti tudi na invalidske značke. Nadalje so na sestanku sklenili, da bodo vse sklepe o delu organizacije uresničili do 1. maja. Določili so še, da bo vsak prvi ponedeljek v mesecu zastopnika občinskega odbora ZVVI uradovala na občini v Gotni vasi, vsaka dva meseca na prvo nedeljo pa bodo imeli skupne sestanke. B.

Kočevje

Po reorganizaciji Okrajnega magazina v dve samostojni podjetji predvsem lepo napreduje »Trgopromet«. Poleg gospodarskega dviga skrbijo vodstvo tudi za kulturni dvig poslovanja in zunanje lice poslovalnic. Po preureditvi lokalov so pričeli montirati nad poslovalnicami lepe okusne napise iz emajliranih črk. Čas je že, da smo krenili tudi v tem pogledu na pot napredka in da bodo tudi iznad drugih lokalov in podjetij izginile naslovne deske z nemogočimi kombinacijami črk in kričevih nasprotujočih si barv. Ravno take naslovne deske so čisto kazile zunanje lice pročelju stavb, poleg tega pa kazale borno sliko zmogljivosti in primitivnosti nekaterih domačih pleskarskih podjetij, ki živitarijo brez strokovnega vodstva in izгледа na napredek. Nujno bo domača podjetja pripraviti do tega, da bo njihovo delo sodobno in kakovostno, ker bodo sicer zunanje tvrdke vse bolj pronicale na domače tržišče na škodo lokalnega gospodarstva, kakor kaže že ta primer. V isti meri velja to tudi za podjetja drugih dejavnosti.

Minulo nedeljo je bil redni občni zbor pododbora Združenja rezervnih oficirjev v Kočevju. Po pregledu dela, ki so ga podali člani odbora, se je razvil živahen razgovor, v katerem je bilo poleg pohval tudi precej kritike na račun nedelavnosti in nedisciplin nekaterih članov. Nov odbor bo imel veliko nalogo nadoknaditi vse, kar se je minulo leto zamudilo na strokovnem usposabljanju. Izvoljenih je bilo 20 delegatov za okrajno skupščino UROJ. Ob koncu zbora so vsi navzoči sklenili, da bodo z vsemi močmi pomagali pri praznovanju 10. obletnice prvega zasedanja slovenskih odposlancev. —ko

Občni zbor TVD Partizan v Šmihelu pri Novem mestu

V nedeljo 5. aprila 1953 je imelo društvo »Partizan« v Šmihelu redni občni zbor. V poročilu, ki ga je podal predsednik, so bili navedeni glavni dogodki iz življenja društva v preteklem letu. Društvena dejavnost sicer ni dosegla uspehov, ki bi jih lahko, to pa predvsem zaradi neurejenosti društvenih prostorov. Glavni dogodki preteklega leta pa je bila ureditev telovadnice in garderobe. Za ta dela je bilo porabljenih 100.000 din, ki jih je društvo prejelo od Zveze »Partizana«. Pri tem delu pa je pomagalo tudi članstvo, ki je s svojimi prostovoljnimi urami ogromno pripomoglo k ureditvi društvenega prostora.

Udeležba na občnem zboru je bila precej številna, kar dokazuje, da dobliva društvo podporo in zaupanje članov, zlasti tudi iz sosednjih vasi. Ob pravilni podpori ostalih organizacij, zlasti pa Okrajnega odbora »Partizana« v Novem mestu, bo društvo res

Prva spomladanska prireditve novomeških motoristov

Arto-moto društvo Novo mesto je priredilo v nedeljo ocenjevalno vožnjo po Novem mestu. Nastopilo je 20 motoristov, med katerimi je bila ostra borba za najboljši doseženi oziroma predpisani čas. Posebno se je izkazal motor s priklopo OLO, ki je imel defekt, pa je navzlic temu dosegel odlične čas.

Najboljši vozač v tej disciplini je bil tov. Rifelj Dane, ki je zakasnil na času le peti 2 sekundi. Za njim so se razvrstili tovariši Colarič ml., Pečarič Venci itd.

Proga je bila sicer slaba, vendar pa so motoristi dosegli kar najboljše čase. Prireditve je potekala v najlepšem redu in brez vsake neizdatnosti. Po končani prireditvi je bil razglas časov in podelitev daril. Najlepše so zahvaljujemo za darila posebno tov. Gričarju in tovarni igrač v Novem mestu. M. B.

Kegljači so tekmovali

Kegljaško društvo »Gorjanci« Novo mesto je priredilo v nedeljo prijateljsko tekmovalno kegljačev »Gorjanci« in JLA Novo mesto. Po ostri borbi so zmagali kegljači »Gorjanci« s samo šestimi keglijami razlike. Na povratni tekmi v St. Jerneju na kegljačev tov. Reclja pa so imeli kegljači »Gorjanci« malo več sreče in so dobili tekmo z 72 keglijami razlike. Po končani tekmi so nastopili tudi kegljači iz Sentjerneja s kegljači »Gorjanci«. Zmagali so s 6 keglijami razlike.

Novomeščanom se v zadnjem času pozna da redno trenirajo in da imajo težko pridobljeno 16-cm kroglo. M. B.

Podpresku

Da je domače gasilsko društvo precej delavno, je pokazal letni občni zbor. Vaje so bile dokaj pogoste, člani pa so se izkazali tudi pri gašenju treh požarov. Lani so kupili nekaj oblek in opreme. Seveda jim manjka še veliko stvari, najbolj pa prepotreben gasilski dom, ki bi služil za orodjarno in kulturne prireditve. O gradnji takega doma že razpravljajo. S prostovoljnim delom so posekali les, nekaj imajo tudi denarja, vendar brez pomoči od drugod ne bo dom stal še tako kmalu. Manjkalo jim tudi cevi za brizgalno, prav tako bi bila nujno potrebna zračna sirenja.

V Podpresku in Dragi zbirajo sredstva za postavitev spomenika padlim borcem, ki bo stal v Dragi.

Za dvig sadjarstva so se zavzele žene, za kar jih je treba še posebej pohvaliti. Organizirale so sadjarski odsek, ki bo skrbel za razvoj sadjarstva. Pogoji so res ugodni za najbolj izbrane vrste sadja. Žene so s tem ponovno dokazale, da hočejo aktivno sodelovati pri dvigu gospodarstva.

Igralska družina čaka, da bo kdaj dobila večji prostor za igre. Sedanji oder v šoli je zelo majhen. Scenarija je delo pridnega mladca Franca Dolmna, ki se zelo trudi, da bi iz skromnih sredstev nekaj ustvaril. Z igro »Veseli dan ali Matiček se ženi« so gostovali v Loškem potoku in na Travi. K. D.

IZ ŠENTJERNEJSKE DOLINE

Z večerno in šolsko žalno svečanostjo smo se poslovili od našega heroja Kidriča tudi mi. Izložbo so bile primerno opremljene in zastave na pol droga so izkazale poslednjo čast pokojniku.

Šolsko leto se nagiba h koncu. Zadnja konferenca je pokazala precejšen napredek naše gimnazijske mladine, zlasti v višjih razredih, ki bo sedaj še bolj zavijala rokave in še popravila, kar se popravi. — Skozi vse leto so imeli dijaki priliko, da so se izživljali v krožkih in tam izpopolnjevali svoje znanje. Literarni krožek, ki ga vodi tovarišica Ranerjeva, je seznanjal dijake IV. gimnazije s pisatelji in pesniki, ki so pisali o narodni in njihovi deli. Obravnavali so stvari, ki jih pri pouku niso, zbirali narodno blago (ljudske pesmi) in jih vnašali v svoj list Brstje, pa tudi svojo pesniško žilico so preizkušali in ovekovečili svoje umske proizvode v tem listu.

Matematični krožek, ki ga vodi z žilavo vztrajnostjo tov. Škerletova, je pomagal dijakom tretje oreh, tako da so mnogo pridobili. — Tretji interesni krožek, prirodoslovni, ki ga vodi tov. Dražlerjeva, pa je začel z delom februarja. Razkrival je skrivnost narave, dela zanimive poizkuse, obdeluje šolski vrt in se uri v raznih spretnostih v kmetijstvu (setev, pikiranje, uporaba umetnih gnojil itd.).

Povem naj še to, da je tov. Severjeva vpisala že 50 članov Prešernove družbe. Še je čas, da se prijavite!

Na roditeljskem sestanku otroškega vrta so se starši seznanili s potekom dela v tej ustanovi, kar je razložila

27. april — praznik Kostelske doline

Tudi občina Kostel je izbrala datum za svoj občinski praznik. To je praznik celotnega slovenskega naroda 27. april. Tega dne se Kostelci še posebno dobro spominjajo, kajti leta 1942 na ta dan se je bil težak boj z italijanskimi okupatorjem po gozdovih in strminah okoli vasi Stružnice. Po težkih izgubah je končno laški okupator prodril v vasi Stružnico. Drežnik in Jesenov vrt. Deset zajetih moških so Italijani na prav zverinski način s sekirami pobili. Vsako leto se bodo Kostelci spomnili na svoj občinski praznik teh težkih, toda slavnih dni s primernimi proslavami in prireditvami.

Prerano smrt organizatorja socialističnega gospodarstva tovariša Borisa Kidriča obžaluje tudi tukašnje prebivalstvo. Šolska mladina in prosvetni delavci so pripravili žalno akademijo; stari partizanski aktivist Alojz Rauh iz Slavskega laza je imel čast stati v častni straži ob odru pokojnega tovariša Borisa Kidriča.

Kmetijska zadruga v Fari je v zadnjem času začela ostvarjati pogoje za pospeševanje kmetijstva. Nabavljen je avtotraktor Unimog, ki bo razen prevoza dajal tudi pogonsko silo za motorno škroplilnico sadnega drevja in za rigovanje zemljišč za bodoče moderne sadovnjake. Pred kratkim je bil ustanovljen tudi živinorejski odsek in rodovnik za vzrejo plemenske živine.

Ing. Slavko Volk

Pogled na trg v Sentjerneju, kjer bodo postavili spomenik žrtvam iz NOV

skem prazniku pa ne smemo pozabiti tistih, ki jim ni dano, da bi se z nami radovali, tistih, ki spijo pod rušo, ki so padli za naše življenje. Zato bo šolska mladina uredila grobove borcev in talcev in jih okitila s pomladanskim cvetjem. —č

Ko odhajajo Vaši fantje in možje na odeluženje vojaškega roka v JLA ali na orožne vaje, jim nikar ne pozabite naročiti tudi "Dolenjskega lista"! Vsak teden jim bo prinašal vse dolenjske novice in zanimivosti - zato jim takoj pripravite to veselje!

Drobtine iz dolenjske popotne malhe

»Da, prav zato, ker imamo to, moramo imeti še vsa ostala podjetja!« tako so mi zatrjavali. Mislim sem se pripomniti, da bodo vsi podjetji imeli še vedno zaostanka na davku, pa se nisem upal ziniti, kajti lahko bi še mene osumili, da cukam za Metličane, jaz pa hočem biti nevtralen opazovalec. Če bi smel še kaj pripomniti, bi pripomnil samo to:

»Belokranjski narodci, kot jih je nazval neki govornik — domaćin — v slavnostnem govoru, naj bi se čimprej pomirili in drug drugemu želeli obilo dela in dobrega gospodarjenja!«

V drugi prestolnici deželice ob Kolpi in Obrhu, kateri velja bes, sicer redkih prebivalcev centralne prestolnice, sem lepo poprosil za službo v kmetijski zadrugi. Sem slišal, da imajo velik delovni našt in lepe pogoje za napredek, le v vodstvu da jim manjka strokovnih moči in so zato v zaostanku v knjigovodstvu. Najprej so me vprašali, če sem kaj v sorodstvu s katerim članom upravnega odbora. Odkimal sem, ker res nisem.

»Potem pošli najprej karakteristiko!« so zahtevali. Ponudil sem svoja strokovna spričevala, pa jih niso hoteli niti pogledati.

»Kar poidi,« so mi rekli. »Res smo iskali upravnika, pa ne strokovnjaka, ki ni z nobenim nič v sorodstvu in ni domaćin.«

To se mi je državna konkurenca iz nastroptnega lokala smejala, ko sem poklapan odhajal, smeh pa ni v celoti veljal le meni.

Gredeč čez Gorjance sem študiral besede: družinska zadruga, družinski socializem, družinski kolektiv, podjetje sorodnikov in podobno, vse sem nekeje ujel na ušesa, pa si nisem bil na jasnem, kje naj bi to primerjal in uporabil.

Mahnil sem jo naravnost na Trško goro. Tam bo sedaj prijetno, sem računel in nisem se uštel. Pridni vinogradniki so postavljali kole in mahali s krampami, da je bilo veselje. Vprašal sem, kaj delajo, pa so mi odgovorili, da trije kopajo ali kultivirajo, kot se temu usene reče. Proti večeru sem opazil, da so nekateri kopali na ta način kultivirali tudi vrata na zidanih, seveda kar s krampami. Močno se

mi je zdelo, da so bili ti krampaci tudi sami hudo potrebni takega kultiviranja (kot bi bilo potrebno, da bi nekaterim novomeškim snazikam stanovanji stekli prah iz denarnice, tako kot one čisto nemoteno stopajo prah in bolhe na potrpežljive potnike na ulicah).

Prej sem rekel, da so pridni in delovni ljudje na Trški gori, kar je tudi res, samo da je med njimi nekaj tudi takih, ki raje skrajajo trud dela, kot da bi z delom ustvarjali sok za življenje.

»Mi smo dehalice, to so pa trošci, so mi zatrjevali pridni delavci. In sem v resnici videl močnega trota, ki raje srka kot dela, ki so ga drugi nazivali s EMKA. Eni so za to, drugi pa za to, mi je trdil, jaz pa sem mislil, da »kdor delati more pa noče, zanj krop je predobro neslan...«

Take točnosti, kot jo poznajo v podružnici Slovenije-Avto v Ljubljani na Tavčarjevi cesti, pa še tudi zlopa nisem videl. Za novomeški avtomobil reševalne postaje sem hotel zadnji petek kupiti majhno lučko in sem malo pred 12. uro stopil v trgovino, a so me takoj postavili na cesto, da naj pridem spet popoldne. Da še ni 12 ura, sem hotel nekaj ugovarjati, pa ni nič pomagalo. Vljude prodajalke so mi povedale, da morajo biti več kot le točne, če hočejo popoldne priti pravočasno nazaj v štamento.

Kaj bi se jezil — raje sem se v nedeljo ob šestih zvečer ustavil na novomeškem Glavnem trgu pred avtobusom št. 409 in si ogledal nenapovedani fizikalni nastop. Ker menda zaradi dežja ni bilo športnikov »železnice« iz Ljubljane, sta nam za zabavo poskrbela šofer avtobusa in nek mlajši Koroski nad divje prašča v Rog. Tisti, ki jo je potegnil z gospodom Koroscem, pa je grodo naredil — tako se z ljudmi, ki žive od spominov, res ne dela!

Pa pozdravljeni! Vse Janez Popotni.

Na Mihovem pa spet jablane cvetijo...

Vedno višje se pomika v Gorjance črta sočno ozelenelih bukev. Pred tremi tedni je segla komaj do Bana, malo nad Javorico in dolino Pendičevke. Z Martinom stoji sredi Vrhpolja in se ne moreva napiti prelestnih barv, ki kopljejo sadovnjake v belem in pisnem cvetju. Kakor šopek iz pravljice stoji tu pa tam osamel breskev ali marelica. Mihovo se je skrilo v en sam rožnat vrt; strehe hiš in hlevov komaj opaziš sredi te prekipevaljoče pomladi. Za vasjo se strmo vzpenja gorjanski breg vse tja do Miklavža. Konico zvonika še vidiš med vrhovi dreves.

Tu, pod Gorjanci, so doma partizanski ljudje. Z Martinom skoraj ne veva, kam bi zavila. Rada bi se s kom pogovorila o gorjanskem bataljonu; enajst let je tega, kar so se prve skupine partizanov iz posameznih vodov združile v četo in nato v maju na Blatnem klancu v Gorjanski bataljon. Pot naju sama zanese do Marčevih. V vinogradu pod hišo veže hčerka Micka trtje; Nežka ji pomaga. Marčeva mama pa se nama vsa majhna in stisnjena v dve gubi, nasmeji in stopi naproti. Ob njej stopica Mickin otroček in drobi male korake. Drevje cveti okoli hiše; pomlad je v zraku, v travah in v vetru, ki veje od gozda z banovske strani.

Hitro smo za veliko mizo v hiši sredi pogovorov. Marčeva mama naju je vesela. Spomin ji hiti nazaj v leta, ko v njihovi hiši ni minil dan brez obiska partizanov. Ni nama treba dosti spraševati. V to in druge hiše so zahajali gorjanski partizani — posamič in v četah. Ne enkrat, dan za dnem so se ustavljali v Mihovem, Vrhpolju in vseh vaseh tod okoli. Nemolokrat so partizani na eni strani zapuščali vas, na drugi pa so v njo pridirali Italijani, sami ali pa v družbi domačih izdajalcev.

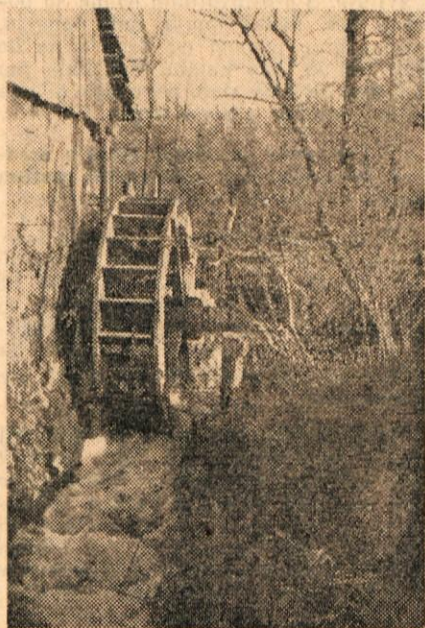
»Kadarkoli delam v vinogradu, se spominjam naših fantov. Takole na rob gozda in vinograda so prišli, da sem jim prinesla mleka in kruha, pa se najedli. Dali so mi pošto za dolino, pa naročili to in ono in se spet zgubili v goro. In še danes, vidita, v naši hiši ne mine dan, da se jih ne bi spominjali, teh naših partizanov...«

Mirno teče beseda Marčevi mami. Devet otrok je rodila, sedem jih še živi. Zgarani roki ji zdajle počivata na mizi. Pest je v pesti; s toplim, malce vlažnim pogledom objame od časa do časa vnujino, ki pestuje na postelji desetmesečno, najmlajšo vnujino.

»Tisti dan, ko so beli vzeli Lipaja Jožeta, so iskali tudi našo Micko,« ji ob pogledu na otročka seže misel za enajst let nazaj.

»Pa je prejšnji dan odšla v partizane. Vzemite jo, sem rekla komandantu, če jo boste mogli za kaj porabiti. Kmalu za Micko je šel v partizane France.«

In potem so prihajali k nam od vseh strani. Italijani in beli so iskali naše, partizani so jih gonili iz vasi in napadali na vseh straneh. Kušljanov Dominko je bil kakor moj sin — kolikokrat se je ustavil na robu vinograda in me poklical. Avgusta 1944 je padel v Cerovem logu. Pa Vid in Stanko, kako sem ju imela rada! Pepi Jankovič, Pirkovičeva dva, Valetov Maks, prekopski Črtalič, pa Bajčev Grega in Stefan in koliko drugih še — vsi ti so

Mlin pod Gorjanci

poznali našo partizansko hišo, vedno so jim bila vrata odprta.

V jeseni 1942. leta je prišel k meni pod večer Vitkovič iz Bele krajine in povprašal, kako živimo. Kmalu za njim je prišla kolona 250 partizanov — to so bili borci! Od strani pa so prišli beli in obkolili hiše in gornji konec vasi, pa ni padel v borbi niti eden naših. Kakšni fantje so bili to — Ferdo, Ivan, France z Bleda, nekaj jih je bilo s štajerske! Istega leta smo imeli sto mernikov češpelj. Vse smo posušili in dali za partizane; še suhih hrušk so bili pozimi veseli. Pa miting — kako veselo je bilo, do solz smo se jim nasmejali. Dekleta so napelala potic in kruha in zaplesala je mladina, da je bilo kaj! Šobarjeve Milke se spominjam, kako lepo je pela tisto Juriš — naprej! in Poj, karabinka, pesem o naši zmagi... Potem je padla...

Z uvelo roko si obriše Marčeva mama solzne oči. Pred njo je Milka taka kakor takrat na mitingih v tej sobi, kjer obujamo spomine. O zverstvih belih izdajalcev pripoveduje partizanska mati, o trpljenju, ki ga je presta-

jala, o veselju, kadar sreča starega partizana ali aktivista.

»Marsikoga pa ni več nazaj...« Tiho je pristavila zadnje besede, ko sva z Martinom nehala spraševati. Koliko jih je, ki so ji obljubili svidenje v svobodi — pa je niso dočakali. Po gorjanskih hostah spe, po Rogu, po vsej naši zemlji so posejani njihovi grobovi.

Ko boste, gorjanski partizani, drugo soboto in nedeljo šli skozi Vrhpolje k Miklavžu, ne pozabite stopiti še k Marčevi mami na Mihovem. Rada vas ima. Še vedno vas šteje za svoje fante — kakor takrat pred leti, ko ste šli v boj proti fašistom in so vam bile duri vseh naših zavednih družin vedno odprte.

»Se bomo prišli k vam, ko bo končana vojna!« ste obljubljali takrat. Ne pozabite tega; ničesar ne bo Marčeva mama — in z njo na tisoče naših partizanskih mater! — tako vesela kakor tople, tovariške besede, drugega srečanja in stiska rok po tolikih letih.

— zt —

Seznam žrtev NOV okraja Kočevje

Okrajni odbor Zveze borcev v Kočevju bo do proslave desete obletnice prvega Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju postavil dostojen spomenik vsem padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja iz kočevskega okraja, katerih imena bodo vklešana na spomeniku. Teh žrtev je okrog 2400 v celotnem okraju. V našem listu bomo postopoma objavljali imena vseh padlih po posameznih občinah. Prosimo vse bralce v kočevskem okraju in druge, ki bi med objavljenimi imeni opazili kako nepravilnost ali bi v seznamu koga pogršali, ki je padel med vojno kot borec ali somišljenik OF, da to takoj sporoči na okrajni odbor Zveze borcev v Kočevju. Hkrati naprošamo vse organizacije in posamezne aktiviste, da pomagajo pri zbiranju podatkov in imen padlih, da bodo na spomeniku res vsi, ki so žrtvovali življenja za našo svobodo.

OBČINA OSILNICA

Vas Osilnica:
1. Stimec Franc, rojen 28. 3. 1915, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu.
2. Podnar Jože, rojen 9. 12. 1900, umrl v internaciji 18. 12. 1942.
3. Zagor Janez, rojen 28. 4. 1920, padel kot borec-poročnik 2. 4. 1945.
4. Zagor Alojz, rojen 9. 2. 1915, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu 16. 8. 1942.
5. Zagor Jože, rojen 25. 2. 1911, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu.
6. Zagor Peter, rojen 4. 7. 1924, padel pri napadu na Osilnico 3. 7. 1942.
7. Mavrovič Drago, rojen 5. 3. 1914, ustreljen pri Zamoškem mostu 16. 8. 1942.
8. Kriz Jože, rojen 2. 2. 1910, padel kot borec pri Vel. Lasčah 8. 3. 1944.
9. Kováč Alojz, ustreljen kot talec pri Zamoškem mostu 16. 8. 1942.
10. Stimec Viktor, rojen 14. 8. 1914, ujet od Nemcev kot borec. Umrl v internaciji v Dachau 1945.

Vas Strojčiči:
11. Čop Franc, rojen 3. 4. 1889, pogrešan iz internacije.
12. Čop Jože, rojen 28. 9. 1922, padel kot borec na položaju Globelj 15. 5. 1944.
13. Čop Alojz, rojen 15. 12. 1925, padel kot borec na Gorjaneh.
14. Turk Rafael, rojen 4. 6. 1923, padel kot borec pri Sentvidu 21. 9. 1944.
15. Turk Jože, rojen 20. 7. 1921, padel kot borec v kočevskih gozdovih.
16. Žurga Ivan, rojen 7. 3. 1912, umrl v partizanski bolnišnici »Vojko« 7. 6. 1944.

Novi naročniki Prešernove družbe

Pover. enik Ivan Kobše je pridobil 74 naročnikov

Na Kmetijski šoli na Grmu se je včlanilo v Prešernovo družbo pretekli teden 10 članov. Ustanova sama je postala podporni član in že plačala prvi obrok podpornine. Najmanjša podporna za ustanovo je tisoč dinarjev. Na grmški šoli bodo pridobili še pet naročnikov za Prešernove knjige.

V tekstilni tovarni bo referent za prosveto sklical poseben sestanek samo zaradi Prešernove družbe in upa, da ne bo delavca, ki ne bi postal član družbe. Saj bo vsak član za 240 din dobil pet knjig. Tekstilna tovarna je obljubila tudi ustanovno, prav tako tudi

podružnica DOZ v Novem mestu. Novomeški zaupnik tov. Ivan Kobše, upokojenec s Topliške ceste 25, je obljubil, da bo polovico zaslužka od vplačanih ustanovnin odstopil novomeški Zvezi borcev kot svoj prispevek za spomenik padlim borcem. Vsa podjetja in ustanove prosimo, da podpisajo zastopniku ustanovno, ko jih bo obiskal. Doslej je tov. Kobše zbral že 75 članov Prešernove družbe. V središču mesta bo zbiral člane v začetku maja.

Na Brodu se je pretekli teden prijavilo 8 članov. Ta teden zbira naročnike v Smihelu, seveda pa tudi v vseh drugih krajih, kjer že delujejo agilni poverjeniki.

Vstopajmo v Prešernovo družbo! V vsako hišo knjige Prešernove družbe!

Uspeli zimski tečaji v Beli krajini

V minulih zimskih mesecih je bilo v Beli krajini precej raznih izobraževalnih tečajev, ki se jih je udeležilo, kot smo že pred kratkim poročali, 1581 ljudi ali 5 % vsega prebivalstva. Največ je bilo gospodinskih tečajev, in sicer kar 21 s skupno 402 udeleženkami. Treh tečajev za pletenje se je udeležilo 58 udeleženk, treh pri krojevalnih 71 udeleženk, dveh tečajev za ročna dela 59 udeleženk, 5 splošnoizobraževalnih tečajev pa 95 udeležencev. Tečajev Rdečega križa je bilo 13, obiskovalo pa jih je 407 mladink. Tudi organizacija Protiletalske zaštite je organizirala vrsto strokovnih tečajev, na katerih se je usposobilo nad 500 članov posameznih enot PAZ.

Veliko število tečajev in lepa udeležba na vseh je dokaz velike želje belokrajanskega prebivalstva za strokovni dvig in splošno izobraževanje. Zaslugo za tako uspele številne tečaje imajo posamezni komunisti, člani SZDL, strokovni in prosvetni delavci žrnovalskega okraja, dalje množične organizacije, zlasti pa splošne kmetijske zadruge in nekateri njihovi uslužbenci.

JOSIP BROZ-TITO

PRISPEVKI ZA BIOGRAFIJO

Nič ne bomo pretiravali, če rečemo, da bo to najznamenitejša knjiga letošnjega leta. To kaže že tekle nekaj podatkov: v visoki nakladi je izšla hkrati v New Yorku (»Tito«) in v Londonu (»Tito speaks«); ko bodo te vrstice tiskane, so že izšle francoska, nemška in italijanska izdaja; v tisku bo španska za Južno Ameriko. V pripravi je že švedska, norveška in danska izdaja, izdali jo bodo (v portugalsčini) v Braziliji; izšla bo v Izraelu, želijo pa jo izdati čimprej tudi v Indiji, Burmi in na Japonskem. Izšla bo torej v toliko jezikih, da jo bodo brali na vseh celinah. (Le v Sovjetski zvezi in njenih satelitskih državah bo seveda na najstrožjem indeksu!) Pri nas doma je bila prva izvirna izdaja v srbohrvaščini — v 40 tisoč izvodih — prodana v nekaj dneh, prav tako makedonska.

Slovenski prevod, ki bo izšel pri Cankarjevi založbi, bo torej kar nekam poznen. Vzrok je predvsem ta, da bo slo-

venska izdaja spopolnjena. Avtor Vladimir Dedijer objavlja popoln predgovor in nekaj besed slovenskim bralcem. Dodal je tudi še nekaj poglavij, ki jih dosedanje izdaje sploh nimajo ali pa so izšle samo v tujih izdajah, kakor poglavje o sestanku maršala Tita s Toljatičevim leta 1946, o srečanju tov. Moše Pijade s Stalinom, poglavje, ki bo spopolnilo zgodovino naše borbe s Kominformom in poglavje, ki opisuje, kako preživlja maršal Tito svoj delovni dan. Nadalje bo objavljeno pismo slovenskega delavca iz Clevelanda, ki je leta 1911 delal z maršalom Titom v Kamniku in potoval z njim na Češko, in nekaj tujih kritik o knjigi.

Razen tega bo imela slovenska izdaja posebno bogato slikovno prilogo v bakrotisku, v kateri bo nekaj slik, ki so bile posnete za slovensko izdajo, in več reprodukcij izvirnih dokumentov iz državnih in partijskih arhivov, ki jih dosedanje izdaje prav tako nimajo.

Vas Sela:
17. Rutar Viljem, rojen 12. 11. 1908, ustreljen pri Zamoškem mostu.
18. Poje Anton, rojen 17. 6. 1906, ustreljen pri Zamoškem mostu.
Vas Ribjek:
19. Klepec Jurij, rojen 23. 4. 1876, umrl v internaciji 14. 9. 1942.
20. Stimec Anton, rojen 13. 6. 1869, umrl v internaciji v Gonarsu 15. 4. 1943.

Vas Bosiljeva Loka:
33. Stimec Anton, rojen 2. 4. 1902, ujet kot borec, umrl v taborišču 9. 1. 1945.
34. Stimec Natallja, rojena 2. 11. 1917, padla v nemški ofenzivi 23. 10. 1943 v Bosiljevi Loki, kot članica AFZ.
35. Stimec Dragica, rojena 31. 8. 1913, padla isti dan kot prejšnja.
36. Stimec Venec, rojen 26. 9. 1926, padel kot borec pri Ogulinu oktobra 1943.

Na sliki so ruševine partizanske vasi Belica na Kočevskem, ki so jo Italijani požgali 20. julija 1942. Vsi vaščani, katerim ob požgu ni uspelo zbežati z domov, so bili odgnani v Italijansko internacijo ali pa so jih fašisti postrelili. V tej vasi je bil 15. aprila 1942. prvi sestanek slovenskih in hrvaških partizanov in aktivistov v gornjem delu Kolske doline.

Drugi od desne na levo je Ivan Ožbolt — Očka, eden izmed najstarejših borcev Osilniške doline. Italijani so mu požgali in uničili vso domačijo, ženo z mladoletnim otroci pa so mu odpeljali na Rab v taborišče smrti. Sam je bil vsa leta v NOV in v partizanih, kjer je imel tudi 4 sinove in hčerko. Na sliki se po dolgem času sreča s svojim najmlajšim sinom (stoji desno od njega) Dragotom in ostalimi vaščani, ki so bili zvržili iz Italijanske internacije.

21. Stimec Polona, rojena 8. 3. 1875, umrla v internaciji 16. 1. 1943.
22. Stimec Marija, rojena 31. 8. 1871, umrla na potu v internacijo 22. 8. 1942.
23. Gečan Anton, rojen 1. 5. 1924, umrl kot ujetnik v internaciji 28. 2. 1945.
24. Poje Venecslav, rojen 16. 7. 1915, umrl kot ujetnik v Dachau 1945.
25. Poje Ivan, rojen 10. 9. 1920, padel kot borec v vasi Luče-Kal 12. 7. 1944.
26. Stimec Stanko, rojen 22. 12. 1928, ranjen, umrl v Banju 20. 4. 1945.

Vas Ložec:
27. Serce Maršanka, rojena 26. 10. 1942, umrla v Trevisi 5. 6. 1943.
28. Kvaternik Peter, rojen 22. 4. 1927, padel kot borec 15. 8. 1944.

Vas Grinovec:
29. Ožbolt Franc, rojen 21. 3. 1907, ustreljen kot aktivist na Plešah 2. 8. 1942.
30. Malnar Viktor, rojen 27. 7. 1922, padel kot borec na Igu 12. 1. 1945.
31. Stimec Peter, rojen 37. 6. 1920, padel kot borec pri Podpečih 8. 10. 1943.
32. Stimec Dragica, rojena 1. 2. 1904, umrla v taborišču Treviso 16. 5. 1943.

37. Stimec Anton, rojen 18. 9. 1923, padel kot borec pri Podpečih 7. 10. 1943.

38. Zagor Franc, Podvrh, rojen 18. 9. 1921, padel kot borec na Primorskem aprila 1945.
39. Janž Slavko, Bezgovica, rojen 13. 11. 1924, ujet od bele garde, odpeljan v internacijo, kjer je umrl junija 1944.
40. Klepec Ana, Bezgovica, rojena 25. 5. 1860, umrla v internaciji 27. 11. 1942.
41. Stimec Jože, Krizman, rojen 10. 7. 1926, umrl na posledicah internacije 22. 2. 1944.
42. Stimec Marija, Zg. Čačič, rojena 24. 4. 1940, umrla v taborišču Treviso 10. 9. 1943.
43. Tomec Marija, Sp. Čačič, rojena 10. 5. 1857, umrla v taborišču Treviso 23. 2. 1943.
44. Mrle Jože, Padovo, rojen 10. 7. 1926, umrl na posledicah internacije 1943.
45. Mrle Slavko, Padovo, rojen 12. 3. 1936, umrl v taborišču Treviso 10. 9. 1943.
46. Lautar Anton, Padovo, rojen 18. 11. 1936, umrl v internaciji 14. 1. 1943.
47. Zagor Marija, Padovo, rojena 6. 4. 1872, umrla v internaciji 15. 1. 1943.
48. Mautar Jurij, Malinšče, rojen 10. 4. 1871, umrl v Gonarsu 25. 1. 1943.
49. Mavrovič Jože, Osilnica, rojen 6. 3. 1914, ujet od Nemcev in odpeljan v internacijo, kjer je umrl 6. 12. 1944.

„ŠE IN ŠE BI JIH POSLUŠALI!“

Nedeljski koncert Slovenskega okteta v Novem mestu moramo prišteti med tiste izredne kulturne užitke, za katere besedica »nepozabno« v resnici ni dovolj. Po nastopih v Cрномlju in Metliki se je oktet večer predstavil v nabito polni dvorani Doma ljudske prosvete Novomeščanom — ljubiteljem lepe slovenske pesmi. Z okteto sta potovala tudi pisatelj tov. Etbin Kristan in predsednik Slovenske izseljenke matice tov. Tone Seliškar, ki ju je zbrana množica poleg pevcev toplo pozdravila.

Koncert Slovenskega okteta je uspel v vsakem oziru. Občinstvo, ki je spremljalo pester spored z izredno pozornostjo in nenavadno disciplino, je sproti nagrajevalo pevce z dolgotrajnimi, prisrčnimi aplavzi. Pesem za pesmijo se je vrstila in vžigala v poslušalcih

navdušenje, ki kar ni hotelo poleči v dajanju priznanja umetnikom, ki so peli iz vsega srca. Našim izseljencem, ki v Ameriki željno čakajo obiska pevcev Slovenskega okteta, lahko le iskreno želimo, da bi jih čimprej slišali! Materina beseda in nepozabna slovenska pesem jim bosta pomenila še veliko več, kar smo ob nedeljskem koncertu slovenskih narodnih in umetnijskih pesmi občutili v Novem mestu!

PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽANKA!

Ljubitelji križank obveščamo, da bomo priobčili v prihodnji številki večje nagradno križanko. Za 10 izrečanih pravih rešitev smo pripravili lepe nagrade — več o tem v prvomajski številki.

Uredništvo

Poverjeniki Prešernove družbe!

Javljajte Glavnemu odboru svoje naslove in koliko članov predvidevate pridobiti, da Vam pošljemo navedila in odgovarjajoče število tiskovin.

Rojakom — Dolenjcem v U. S. A.!

Naš naročnik Frank Mali iz Trebelna na Dolenjskem, ki ima svojo družino v Ameriki, bi zelo rad zvedel, kje sta njegova sinova Frank in Louis. Oba sta bila v USA, a se že dalj časa ne oglašata, zato njun oče ne ve, kje sta sedaj in če sploh še živita. Kdor izmed rojakov v USA bi o njiju kaj vedel, naj sporoči na naslov očeta: Frank Mali, Sela — Cilpoh, pošta Trebelno, Slovenija — Jugoslavija.

V Predgradu in Starem trgu ob Kolpi je bilo v zimskem času 1952/53 kar šest izobraževalnih tečajev za kuhanje, priročno pranje, ženska ročna dela in ročna dela iz koruznega ličkanja. 85 tečajnic je pridobilo precej novega znanja in razširilo svoje obzorje. Na vseh tečajih so imele udeležence tudi politična, gospodarska in zdravstvena predavanja. Za tečajev so v Predgradu tečajnice pridobile razstavo svojih izdelkov in med prireditvijo zaplesale starodavno Poljansko kolo v narodnih nošah. — Na sliki šiviljsko-priročnoizobraževalni tečaj v Predgradu.